לא אם אמרת בשומר חנם. גלגה דקאי אהא דבעי למילף בשלהי המפקיד (כ"מ דף מא: ושם)[ט] שליחות יד בשומר שכר משומר חנם אע"ג דשומר שכר מתחייב קרנא בלא שבועה קסבר האי תנא כפילא בשבועה עדיפא מקרנא בלא שבועה ותימה להאי תנא מנלן דפרשה לאשונה נאמרה בשומר חנם ושנייה בשומר שכר איפוך אנא דנפרק השואל (שם דף נד:) לא קיימא לן אלא משום דקרנא בלא שבועה עדיפא ועוד קשה דנסמוך גבי ק"ו שאין עליו תשובה דפריך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל כו' כלומר ולכך דין הוא שיתחייב בגניבה ואבידה אדרבה כיון דחמור הוא ה"ל לומר שלא יתחייב כדי שיתחייב כפל וי"ל דהא פשיטא דעדיפא חומרא דקרנא בלא שבועה מחומרא דכפילא בשבועה דמי יודע שיבא לידי כך ולכך יש לנו להעמיד פרשה שניה שחייב קרן בגניבה בשומר שכר שהוא חמור ופרשה ראשונה שפטור בשומר חנם דדבר פשוט הוא שזה חמור מזה אבל לעשות פירכא על ק"ו שפיר פרכינא מכפל אע"פ שהוא חומרא קטנה כיון שאין נלמד אע"פ שיש נלמד חומרא אחרת חמורה ממנה והאי תנא דנסמוך דקסבר קרנא בלא שבועה עדיף מכפילא בשבועה ס"ל דאפי' פירכא אין לעשות ממנה מפני שזה קולתו גרמה לו שמתחייב בכפל וזה חומרתו גורמת לו שפטור מכפל וכה"ג איכא בריש ג"מ (דף ד. ושם) גבי ר' חייא תורת הזמה לא פריך: **נמצא** ש"ש משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין. אבל אי גזלן הוא ניחא דטוען טענת גזלן ונמצא שהוא בידו לא משלם כפל וא"ת אכתי נמצא ש"ש משלם כפל בטוען טענת גנב בבעלים ושמא אין שייך כפל בטוען טענת גנב בעין זה ואפי' שייך אין לחוש אי המ"ל ולטעמיך ולא קאמר: **קסבר** האי תנא קרנא בלא שבועה עדיפא. וא"ת ורב יוסף דס"ל לעיל אגיבא דההוא תנא דלסטים מזויין [ט]הוא וגם סובר אותו תנא כפילא בשבועה עדיף א"כ מנלן גניבה ואבידה בשואל דמשומר שכר לא יליף וכן יש להקשות לרבי יוחנן דאסיקנא לעיל אגיביה דקסבר לסטים מזויין גנב הוא ובהמפקיד (כ"מ דף מא:) מוכח דקסבר כפילא בשבועה עדיפא בשמעתא דשליחות יד גריכה תפרין וכן סבר התם ר"א ובמרובה (לקמן דף עו: ושם)[י] ס"ל דכי מיעטר מאינשי גנב הוא אע"פ שבעלים רואין ומסתמא ס"ל הכי בלסטים מזויין וי"ל דנפקא להו מוכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון כדמסיק בפרק השואל (כ"מ דף לה. ושם) ולגאונה מסקנא לא נעשרך ק"ו של בריתא זו והא דמייתי ליה התם הייט מקמי דמיקו ליה מוכי ישאל וילמד מתחתון מעליון:

סברוה כר' יהודה דאמר שוכר בנושא שכר דמי. משום דהכי קי"ל כסתם מתני' כפ' בתרא דשבועות (דף מט.) דקתני טושא שכר והשוכר משלמים את הגניבה ואת האבידה ורבי ירמיה נמי אית ליה הכי בהמפקיד (כ"מ דף לו. ושם)[כ] גבי פעמים שנייהם בחטאת כו' וביבמות בריש פרק אלמנה (ד' פו: ושם)[ל] גבי הכן שכר פרה מישראל דמסיק דנהי דמיתחייב בגניבה ובאבידה ובהשואל (כ"מ דף לז.) נמי גבי מר בר חיננא אגר ליה כודנייתא לבי חוזאי וחייביהו רבא ומסיק דנגנבה: **ואי** בעית אימא כדמחליף כו'. לא כ"מ מידי אלא לפי דברי דבעי לאוקמא כר"א רוצה להשיב לו ובאוקומתא (כ"מ ד' פ:) איכא כה"ג ואי בעית אימא כדמחליף רבה בר אבוה והתם יתישב טפי שאומר כן כדי להעמיד התם מתני' כר"מ ושמא אגב שהכיאו שם הכיאו כאן: [מ]**נפלה** לגינה [נ]והזיקה משלמת מה שנהנית. [א] והוא שאינה יכולה לירד דא"כ אפי' נפלה משלמת מה שהזיקה דמחילתה בפשיעה וקופה נאונס הוא וקיפא דקתני ירדה אורחא דמילתא נקט והוא הדין נפלה כיון שיכולה לירד:

לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל ואי ס"ד לסטים מזויין גנב הוא נמצא בשומר שכר משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל הכי קאמר לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל [א]בכל טענותיו תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל אלא בטוען טענת לסטים מזויין איתיביה [ב]ונשבר או מת [ג]אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבידה מנין אמרת ק"ו ומה שומר שכר [ד]שפטר בו שבורה ומתה [ה]חייב בגניבה ואבידה [ו]שואל שחייב בשבורה ומתה אינו דין [ז]שחייב בגניבה ואבידה וזהו ק"ו שאין עליו תשובה ואי ס"ד לסטים מזויין גנב הוא אמאי אין עליו תשובה איכא למפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל קסבר האי תנא [ח]קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה לימא מסייע ליה [ט]השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר סברוה כרבי יהודה דאמר שוכר כנושא שכר דמי ומדקתני ואמר הריני משלם ואיני נשבע מכלל דאי בעי פטר ליה נפשיה בשבועה ה"ד כגון דקא טעין טענת לסטים מזויין וקתני ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר ש"מ לסטים מזויין גנב הוא אמרי מי סברת כר"י דאמר [י]שוכר כנושא שכר דמי דלמא כר"מ ס"ל דאמר [יא] שוכר כשומר חנם דמי איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבוה ותני [יב]שוכר כיצד משלם ר"מ אומר כשומר שכר ר"י אומר כשומר חנם רבי זירא אמר הכא במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין ונמצא לסטים שאינו מזויין: נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית: אמר רב [יג]בנחבטה אבל אכלה אפילו מה שנהנית אינה משלמת לימא רב לטעמיה [יד]דאמר רב היה לה שלא תאכל אמרי הכי השתא אימור דאמר רב התם היה לה שלא תאכל היכא דאיתזקא היא דמצי א"ל מריה דפירי לא משלמנא היה לה שלא תאכל לאזוקי היא אחריני דפטירה לשלומי מי אמר אלא לא

רב. האי דקתני מה שנהנית משלמת שנחבטה קאמר כשחבטה[טו] על התבואה שיקעתן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקחה מקרקע: ופרכינן אבל אכלה אפי' מה שנהנית לא משלמת. נתמיה: לימא רב לטעמיה דאמר. גבי הכנס פירותיו לחבר תכילו שלא ברשות בשור שגנב את הפרה (לעיל דף מז:) דקתני החקה בהם בהמה של בע"ח חייב בעל הפירות ואמר רב כשהותלקה בהן שנו אבל אכלה והתריזה פטור המכנים דהוה לה שלא תאכל והכא נמי אמר בעל הבהמה בירידתה אנוסה היא שהרי נפלה ובאכילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות: לא

מסורת הש"ס

לו א מיי' פ"ל מהלכות גניבה הלכה ח:
לז ב מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ב סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שנ סעיף יב:
לח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
לט ד ה מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ח:
מ ו מיי' פ"מ מהלכות שאלה ופקדון הל' ח:
מא ז מיי' פ"ג מהלכות מזק ממון הלכה יא סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סי' שלד סעיף ח:

מוסף רש"י

שכן משלם כפל בטוען טענת לסטים מזויין. דלענין מיפטר בתלטין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם נשבע ונאנס אונס שייך אנס, מאחר דשואל שאינו בא לידי כפל, דכי טענין ואמר לסטים מזויין בא עלי ונטל, מחייב את עצמו בקרן (ב"מ צה:). קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה. אין זו משונה, דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טענין לסטים מזויין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר, עדיפה לריות אמורה מטומה שכר הבא לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן (שם). השוכר פרה מחבירו ונגנבה. אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואבידה, מכל מקום אם רוצה לשקר ולישבע היה נפטר בשבועה, הלכך כי אמר שנגנבה וחייב עצמו בקרן נקטה לו הכפל (ב"מ לז:). שוכר בנושא שכר דמי. דואל ולהנאתו הוא אגלי, אע"פ שיתן שכר הוא, פטולמו אומר שכר הוא, דאי לא יהיב שכר הוי שואל וחייב לאוקמן, השתא דיהיב ליה אגרא לא הוי שואל והוי אומר שכר (ב"מ פ:). שוכר כשומר חנם דמי. דקא יהיב אגר מלאכתו ואינו טוטל שכר על שמירתו (שם).

תורה אור השלם

1. וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם: שמות כב יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' שוכר כשומר חנם דמי. נ"ב אע"ג דדבה הטיב לעיל דמתיה בעלי חיים לף שהוא ש"מ דחייב בגניבה כיון דאתקנה נגרי בריתא מ"מ היינו דוקא שבגנבה כאותו ענין שנגרי בריתא גרמו כו' דהמתנו תוס' לעיל ע"א ד"ה ל"ל מודיעא לך כו' ע"ש: (ב) רש"י ד"ה רבי זירא וכו' פטר נפשיה הכא בתמי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא אם אמרת וכו' ולא ידענא. ע' בתוס' דף כ"ה ע"ב רש"י ד"ה מאן שמעת ומ"ש:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה נפלה כו' והוא כו'. נ"ב והרמב"ן תולק על זה ומתמ דאין זה פשיעה וכו' לאחוזה בזנבה כו':

מ) כ"מ לה., ב) [ב"מ מא: לד.], ג) שם לד., ד) [לעיל מ:], ה) לעיל מה: כ"מ פ: לג. לה: שבועות מט:, ו) לעיל מז:, ז) נפ"ל: כשנחבטה, ח) ד"ה קרנא, ט) נ"ל גנב הוא ונס"ל דמפקינא כל"ל הס"ל, י) [ד"ה ור"י], כ) [ד"ה שוכר], ל) [ד"ה דמחייב], מ) [שיך למתני' לעיל נה:], נ) [נ"ל והנינת],

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com